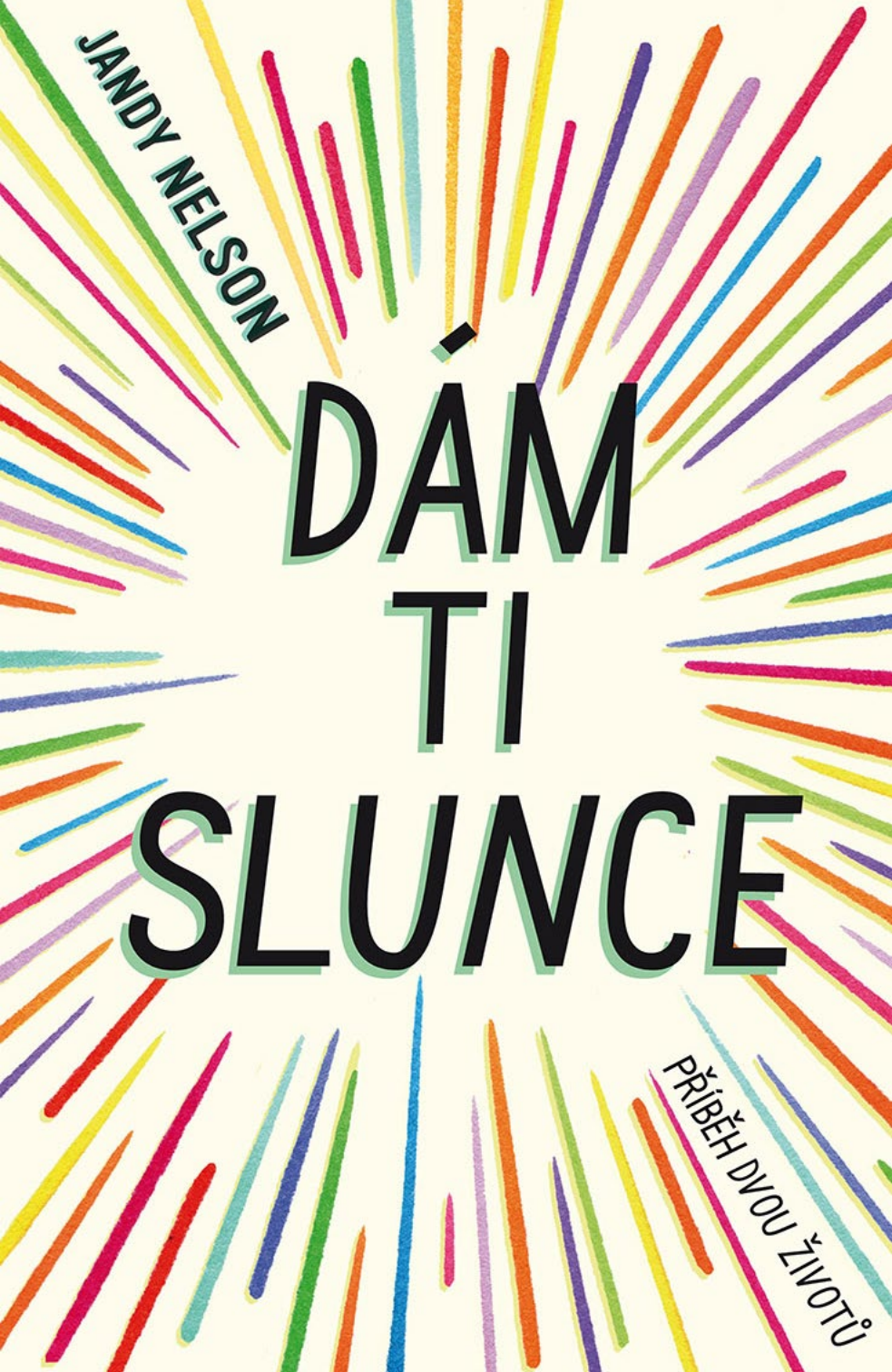

JANDY NELSON

DÁM TI SLUNCE

PŘÍBĚH DVOU ŽIVOTŮ

Dám ti slunce

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

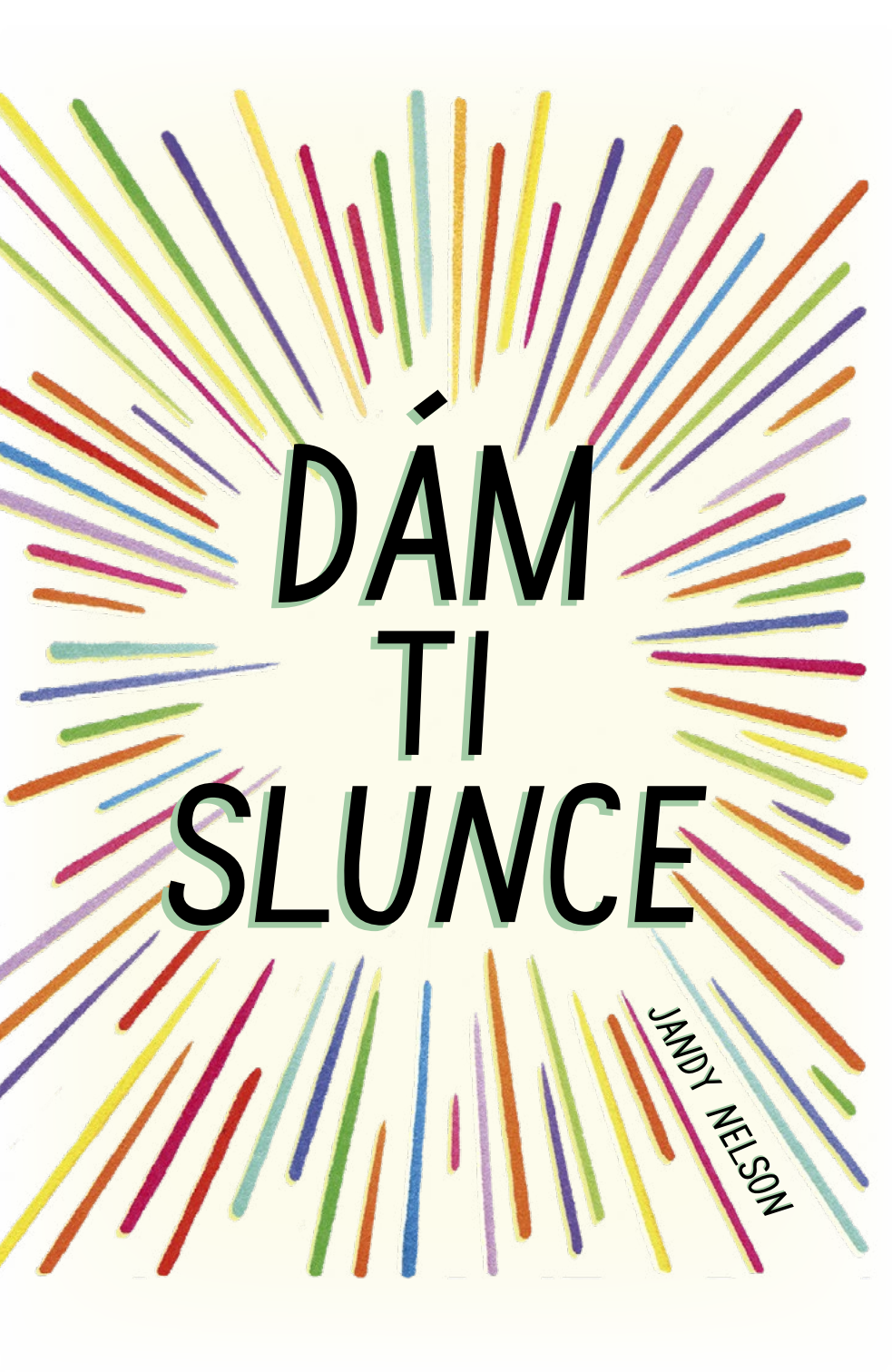
Jandy Nelson

Dám ti slunce – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

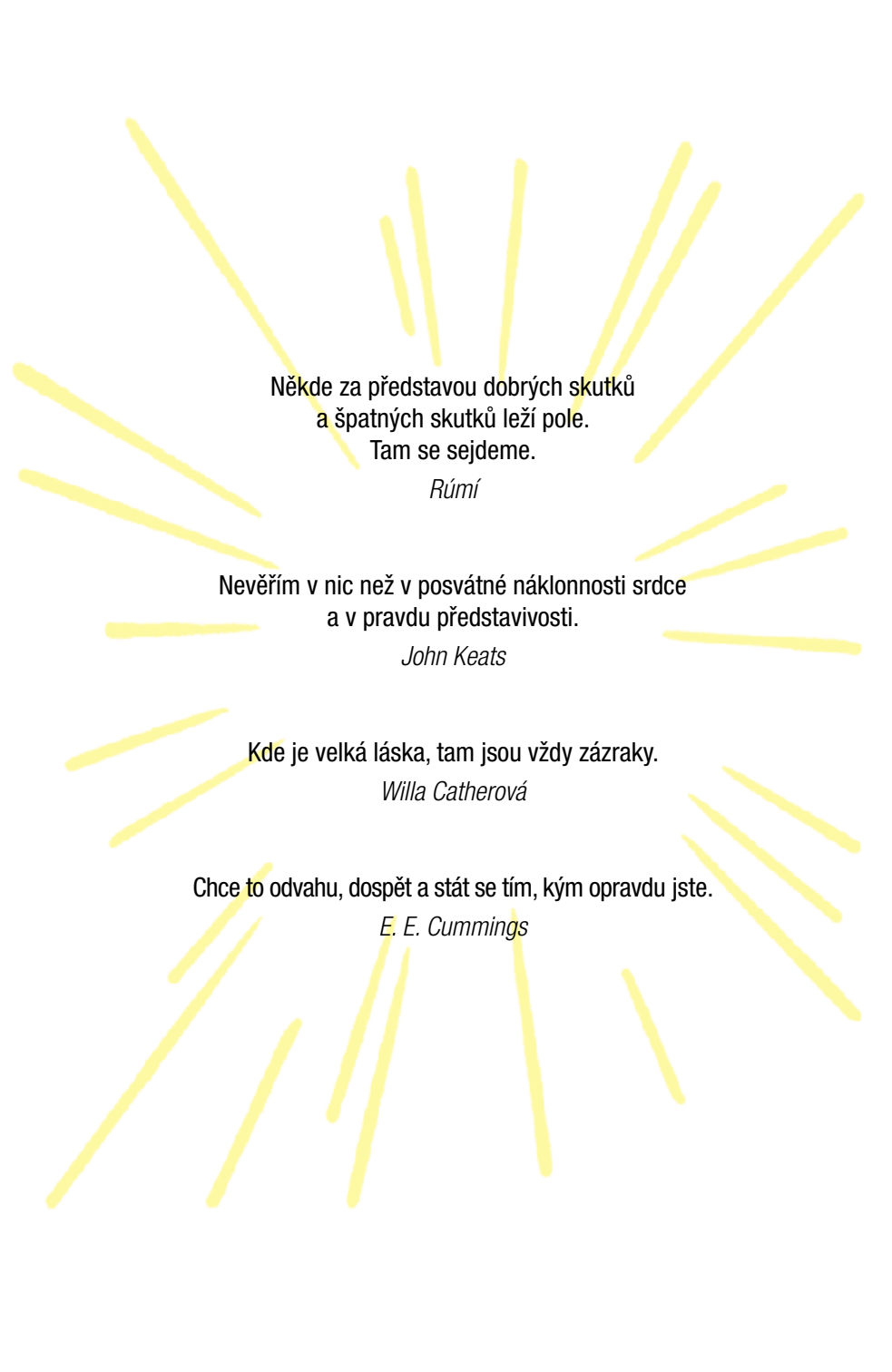

DÁM TI SLUNCE

JANDY NELSON

Pro tátu a Carol

Někde za představou dobrých skutků
a špatných skutků leží pole.
Tam se sejdem.

Rúmí

Nevěřím v nic než v posvátné náklonnosti srdce
a v pravdu představivosti.

John Keats

Kde je velká láska, tam jsou vždy zázraky.

Willa Catherová

Chce to odvahu, dospět a stát se tím, kým opravdu jste.

E. E. Cummings

NEVIDITELNÉ MUZEUM

Noah

13 let

Všechno to začalo takhle.

Řítím se v panice mezi stromy, až se zem třese a vzduch div nerozžhaví, a v patách mám hlavní místní psychopaty Zephyra a Frye.

„Seš mrtvej, ty posero!“ řve Fry.

Pak mě Zephyr dohoní, zkroutí mi za záda jednu ruku, druhou ruku, Fry mi vytrhne skicák. Vrhnu se po něm, ale jsem bezruký, bezmocný. Pokouším se ze sevření vykroutit. Nejde to. Snažím se je mrknutím proměnit v můry. Nic. Pořád jsou to oni: asi tři metry vysokí idioti z desátého ročníku, kteří jen tak pro zábavu házejí z útesů živé třináctileté kluky, jako jsem já.

Zephyr mě drží zezadu pod krkem a na zádech cítím jeho vzdouvající se hrud'. Koupeme se v potu. Fry začne listovat skicákem. „Tak cos to kreslil, Bublino?“ Představuju si, jak ho přejíždí nákladák. Ukáže jednu stránku. „Hele, Zephe, koukni na ty nahý chlapy.“

Krev v těle mi přestane obíhat.

„To nejsou chlapi, to je *David*,“ vypravím ze sebe a modlím se, abych nemluvil, jako když píská křeček, a aby Fry neنالistoval ty dnešní kresby, co jsem udělal, když jsem je špehoval. Jsou na nich oni dva, jak vylézají z vody, nemají na

sobě neopren, vlastně na sobě nemají vůbec nic, lesknou se a – ehm – drží se za ruce. Dalo by se tomu říkat umělecká licence. Takže si budou myslet... prostě mě zabijou ještě dřív, než mě chtějí zabít, tak to dopadne. Svět začne dělat kotrmelce. Spustím kulometnou palbu slov: „David, chápeš? Michelangelo? Slyšels o něm někdy?“ Nebudu fňukat jako vzděky. *Chovej se jako tvrďák a budeš tvrďák*, jak mi pořád a pořád a pořád opakuje táta – jako bych byl nějaký rozbitý deštník.

„Jo, slyšel jsem o něm,“ řekne tou velikou vyvalenou pusou, co se lepí k ostatní velikým vyvaleným rysům pod největším čelem na světě, takže by si ho člověk snadno spletl s hrochem. Vyrve tu stránku ze skicáku. „Slyšel jsem, že byl *teplouš*.“

Mimochodem Michelangelo opravdu *byl* gay – máma o tom napsala celou knížku – ale to Fry nemůže vědět. On říká *teplouš* každému. Nebo taky buzna a posera.

A mně buzna a posera a Bublina.

Zephyr se zasměje temným, démonickým smíchem. Cítím ty vibrace v celém těle.

Fry ukáže další skicu. Zase David. Spodní polovina. Detailní studie. Je ze mě kus ledu.

Už se oba chechtají. Rozléhá se to v celém lese. Smějí se i ptáci.

Znova se pokusím vykroutit se, abych mohl Fryovi skicák vyškubnout, ale Zephyr mě sevře o to pevněji. Mělo by se mu spíš říkat Thor. Jednou paží mě škrtí, druhou mě drží přes prsa jako pás v autě. Je do půl těla nahý, protože byl na pláži, a teplo z jeho těla mi proniká tričkem. Kokosová vůně jeho opalovacího krému mi plní nos i celou hlavu – a taky silná vůně oceánu, jako by ho vlekl na zádech... Zephyr, jak za sebou vleče příboj jako deku, to by bylo dobré, to by bylo ono (PORTRÉT: *Chlapec, který odnesl na zádech moře*) – ale teď

ne, Noahu, teď fakt není vhodná chvíle tohoto kretěna v duchu malovat. Vzpamatuju se, olíznu si slané rty a připomenu si, že za chvíli umřu.

Zephyr má dlouhé vlasy plné chaluh a z nich mi na krk a ramena kape voda. Všimnu si, že dýcháme stejně, těžké, velké nádechy. Pokusím se ten společný rytmus zrušit. Pokusím se zrušit gravitační zákon a vznést se. Nedokážu ani jedno. Nemůžu dělat nic. Vítr škube kusy mých kreseb Fryovi z rukou hned, jak je jednu po druhém vytrhává. Jsou to většinou rodinné portréty. Vyrve jeden, na kterém jsme Jude a já, a odtrhne mě z něj.

Sleduju, jak mě odnáší vítr.

Sleduju, jak se víc a víc blíží ke kresbám, kvůli kterým mě ti dva zavraždí.

Slyším v uších tepat krev.

Ale Zephyr pak křikne: „Nervi to, Fryi. Jeho ségra říká, že je dobrej.“ To protože se mu líbí Jude? Tu už teď mají rádi skoro všichni, protože umí surfovat líp než oni, skáče z útesů a ničeho se nebojí, dokonce ani bílých žraloků nebo táty. A taky kvůli vlasům – když jsem je kreslil, spotřeboval jsem všechnu žlutou. Jsou asi sto kilometrů dlouhé a celá severní Kalifornie aby se bála, že se do nich zaplete, zvlášť malé děti a pudli a teď ještě pitomí surfaři.

A pak taky má prsa, co jí dodali expres do druhého dne, přísahám.

Je to neuvěřitelné, ale Fry Zephyra poslechne a blok zahodí.

Z něj teď na mě kouká Jude, rozzářená, vědoucí. *Díky*, řeknu jí v duchu. Pořád mě zachraňuje, což je obvykle trapas, teď ale ne. Tohle byla jen spravedlnost.

(PORTRÉT, AUTOPORTRÉT: *Dvojčata: Noah kouká do zrcadla, Jude z něj*)

„Víš, co teď s tebou uděláme, vid?“ zasípá mi Zephyr do ucha, už zase ve svém obvyklém vražedném módu. V jeho dechu je ho příliš mnoho. Je ho příliš mnoho kolem mě.

„Prosím vás, kluci,“ škemrám.

„Prosím vás, kluci,“ vysmívá se Fry kvičivým, holčičím hlasem.

Zvedá se mi žaludek. Dáblova skála, druhý nejvyšší skok na útesu, ze kterého mě chtějí shodit, se tak nejmenuje náhodou. Dole jsou ostré kameny a hnusný vír, který stáhne mrtvolu někam do podsvětí.

Znovu se pokusím Zephyrovi vykroutit. A ještě jednou.

„Vem ho za nohy, Fry!“

Fryovy asi tři hroší tuny se mi vrhnou po kotnících. Je mi líto, ale tohle se neděje. Prostě ne. Nesnáším vodu, protože mi pokaždé hrozí, že mě utopí a odnese mě do Asie. A lebku potřebuju vcelku. Kdybych si ji rozbil, bylo by to jako vzít bouřací kouli na nějaké tajné muzeum dřív, než se někdo stačil vůbec podívat, co je uvnitř.

A tak začnu růst. A rostu a rostu, až hlavou málem nabourám mraky. Pak napočítám do tří a *nepřičetně se rozzuřím*. V duchu děkuju tátovi za všechny ty lekce zápasu, ke kterým mě nutil u nás na terase, na ty rvačky na život a na smrt, při kterých on mohl používat jen jednu ruku a já všechno, co jsem chtěl, a přesto mě dokázal přeprat, protože měří asi deset metrů a vypadá, jako kdyby z částí jeho těla původně chtěli sestavit kamion.

Ale já jsem jeho syn, jeho *gargantuovský* syn. Jsem vířící bojovný Goliáš, tajfun v lidské kůži, a kroutím se a házím sebou a pokouším se vytrhnout, a oni se mě snaží znova strhnout na zem, smějí se a říkají věci jako „hele, ono se nám to zbláznilo“. A mám dojem, že v Zephyrově hlase dokonce zaslechnu něco jako obdiv, když říká: „Já ho neudržím, on je jak úhoř,“ a o to víc se peru – úhoře miluju, jsou električ-

tí – a představuju si sám sebe jako vedení pod proudem, nabité svou vlastní soukromou elektřinou, mrskám sebou tam a zpátky, cítím, jak se jejich těla ovíjejí kolem mého, teplá a kluzká, oba mě znovu a znovu tisknou k zemi, ale já se jim vždycky vysmeknu, všechny naše končetiny jsou teď propletené a Zephyrova hlava se mi tiskne na prsa. Fry je za mnou a připadá mi, že má asi tisíc rukou, a všechno teď už je jen pohyb a zmatek a já se v něm ztrácím, ztrácím, ztrácím, když začínám tušit... když si uvědomím, že mi stojí, nadpřirozeně tvrdě mi stojí, a že se jím tisknu Zephyrovi na břicho... Projede mnou absolutní hrůza. Honem si vybavuju ten nejpršíšernější a nejkrvavější masakr mačetou – svůj nejúčinnější prostředek proti tvrdolínům – ale už je pozdě. Zephyr na chvilku uhne a pak ode mě odskočí. „No do...“

Fry se překulí na kolena. „Co se děje?“ zasípá směrem k Zephyrovi.

Odkutálím se a skončím vsedě s koleny přitaženými k hrudi. Bojím se vstát, protože bych nejspíš vstával se stanem, takže se ze všech sil soustředím na to, abych nebrečel. Zvedá se mi žaludek. Ty děsné pocity se zavrtávají do každého koutku mého těla. Tohle je určitě můj poslední nádech. A i když mě nezabijou hned tady na místě, do večera bude celé okolí vědět, co se stalo. To už můžu rovnou spolknout zapálenou dynamitovou patronu a skočit z Ďáblovy skály sám. Je to horší, mnohem horší, než kdyby viděli nějaké pitomé kresby.

(AUTOPORTRÉT: *Pohřeb v lese*)

Ale Zephyr neříká nic, jen tam stojí a vypadá úplně stejně jako vždycky, to jest jako Viking, až na to, že mlčí a tváří se divně. Proč?

Copak jsem ho telepaticky znehybnil?

Ne. Ukáže směrem k oceánu a řekne Fryovi: „Kašlem na něj. Koukni, slušný vlny. Jdem!“

Mě pro změnu zalije obrovská vlna úlevy. Je možné, že to necítíl? Ne, není – byl jsem tvrdý jako ocel a on ode mě odskočil totálně vyvedený z míry. Vlastně pořád ještě je. Tak proč teď nejsem teploušposerabublina? Je to proto, že se mu líbí Jude?

Fry si zatřepe prstem v uchu a prohlásí: „Ty voe, tady fakt někomu houká v kouli.“ Ke mně pak dodá: „Si nemysli, že to tím končí.“ Tlapou naznačí pád z Ďáblovy skály.

Je po všem. Vracejí se na pláž.

Než si to v těch svých neandertálských mozcích stihnou rozmyslet, seberu skicák, strčím ho pod paži a bez ohlížení nasadím závodní tempo chůze mezi stromy, jako by se mi vůbec netráslo srdce, jako bych neměl oči plné slz, jako bych si nepřipadal jako znovuzrozený.

Když jsem mimo dohled, změním se v geparda – ti umějí zrychlit z nuly na sto za čtyři vteřiny a já v podstatě taky. V celém sedmém ročníku jsem čtvrtý nejrychlejší. Dokážu rozepnout vzduch a schovat se v něm, a taky to udělám, dokud nejsem dost daleko od nich i od toho, co se stalo. Aspoň že nejsem jepice. Samečci jepic mají dva ptáky, ti to mají ještě horší. Já mám dost starostí s jedním. Už takhle jsem kvůli němu strávil půl života ve sprše a myslel na věci, na které nemůžu přestat myslet, ať se snažím, jak se snažím, protože na ně fakt myslím hodně, hodně rád. Vážně.

U potoka chvíli skáču po kamenech, dokud nenajdu dobrou jeskyni, kde bych příštích tak sto let mohl sledovat, jak v proudu plave slunce. Měl by existovat nějaký roh nebo gong, kterým by se dal probudit Bůh. Protože bych s ním fakt rád prohodil pár slov. Konkrétně těchhle pět slov:

CO TO MĚLO KRUCI ZNAMENAT?!

Po nějaké době, když jako obvykle nedostanu odpověď, vytáhnu ze zadní kapsy uhly. Kupodivu celou tu hrůzu přežily

beze škody. Sednu si a otevřu skicák. Začerním celou jednu prázdnou stránku, pak další a ještě další. Tisknu uhly tak moc, že jeden po druhém lámu, a každý kousek spotřebuju až na úplný špaček, až se zdá, že ta čern se na stránku přenáší z mých prstů, ze mě. Vyplním tak celý zbytek bloku. Trvá to hodiny.

(SÉRIE: *Chlapec v krabici tmy*)

Příští den u večere máma prohlásí, že odpoledne s ní jela autem babička Sweetwineová a že mně a Jude něco vzkazuje.

Jenže babička je mrtvá.

„No konečně!“ vykřikne Jude a prudce se narovná. „Slíbila mi to!“

Těsně předtím, než babička před třemi měsíci umřela ve spánku, slíbila Jude, že když ji bude hodně potřebovat, bude hned u ní. Ségra byla její oblíbenkyně.

Máma se na Jude usměje a položí ruce na stůl. I já položím ruce na stůl, pak si uvědomím, že mámu zrcadlím, a schovám ruce v klíně. Máma je nakažlivá.

A taky je odjinud – někteří lidé prostě nejsou odsud a ona k nim patří. Důkazy o tom sbírám už roky. Víc později.

Ale teď: Máma je celá rozzářená a úplně se třpytí, jak si chystá scénu vyprávěním o tom, že nejdřív začalo auto vonět babiččiným parfémem: „Pamatujete se, jak vždycky nejdřív vešla její vůně a pak teprve ona?“ Máma se teatrálně nadýchne, jako kdyby se kuchyně plnila babiččinou silnou květinnou vůní. Já se teatrálně nadýchnu. Jude se teatrálně nadýchne. Celá severní Kalifornie se teatrálně nadýchne.

Až na tátu. Ten si odkašle.

On tomu nevěří. Protože je artyčok. To o něm říkala jeho vlastní matka, babička Sweetwineová, která nikdy nechápala, jak mohla porodit a vychovat někoho tak přízemního. Já to nechápu taky.

A nejen že je přízemní, ale navíc studuje *parazity*. Další komentář netřeba.

Podívám se na něj. Je opálený a svalnatý jako člen pobřežní hlídky, zuby – a taky normalitou – by mohl ve tmě svítit. Znova ve mně hrkne. Co by se stalo, kdyby to věděl?

Zephyr zatím nikomu neřekl ani slovo. Nejspíš to nevíte, protože jsem asi jediný na světě, kdo to ví, ale *dork* – jo, *dork*, ta nadávka, jako mimoň, trouba, idiot, možná jste to už taky o někom řekli – je oficiální pojmenování pro velrybí penis. A plejtvák obrovský má ten *dork* dva a půl metru dlouhý. Opakuju: DVA A PŮL METRU DLOOOOOUHÝ! Už víte, jak jsem se cítil od té chvíle, co se to včera stalo?

(AUTOPORTRÉT: *Betonový dork*)

Jo.

Občas si ale myslím, že to táta tuší. Občas si myslím, že to tuší i topinkovač.

Jude mě pod stolem šfouchne do nohy, aby odpoutala mou pozornost od slánky, kterou, jak si dodatečně uvědomím, už chvíli probodávám pohledem. Pokývne směrem k mámě, která teď má zavřené oči a ruce zkřížené na srdci. A pak k tátovi, který na mámu kouká, jako by jí obočí samo slezlo až na bradu. Vykulíme na sebe oči. Kousnu se do tváře, abych se nesmál. Jude taky – my dva máme nejspíš společný vypínač na smích. Pod stolem k sobě tiskneme chodidla.

(RODINNÝ PORTRÉT: *Máma při večeři komunikuje s mrtvými*)

„No?“ pobídne ji Jude. „Tak co vzkazuje?“

Máma otevře oči, mrkne na nás, pak je zase zavře a zpěvovým hlasem pokračuje v seanci. „Takže jsem vdechla tu květinovou vůni a objevilo se takové chvění...“ Mává rukama jako šátky, aby z toho vytěžila co nejvíc. Proto taky už tolikrát získala titul profesora roku – každý v tom jejím filmu chce hrát

s ní. Nakloníme se k ní, abychom nepřišli o vzkaz shůry, ale pak se do toho vloží táta a zasype ten okamžik celým nákladem nudy.

On nikdy profesorem roku nebyl. Ani jednou. Další komentář netřeba.

„Je důležité dětem zdůraznit, že to všechno je metafora, miláčku,“ řekne a narovná se, až prorazí hlavou strop. Na většině mých kreseb je tak veliký, že se mi na papír nevejde a obvykle vynechávám hlavu.

Máma zvedne oči a pobavený výraz jí zmizí z tváře. „Jenže ona to není metafora, Benjamine.“ Kdysi jí táta uměl rozzářit oči; teď už máma spíš skřípe zuby, nevím proč. „Myslela jsem naprosto doslova,“ řekne/ucedí, „že naše jedinečná babička Sweetwineová, tři měsíce mrtvá, seděla vedle mě v autě a viděla jsem ji jako teď vás.“ Usměje se na Jude. „Měla na sobě jedny ty svoje Rozevláté šaty a vypadala *fantasticky*.“ Rozevláté šaty, to byla značka oblečení, které babička navrhovala.

„Fakt? Které? Ty modré?“ Jude tu otázku položí tak, až mě bodne u srdce.

„Ne, ty s těmi malými oranžovými kytičkami.“

„No jasně,“ kývne Jude. „Ty jsou pro ducha skvělé. Mluvíly jsme o tom, jaké oblečení si pro záhrobní život vybere.“

Napadne mě, jestli si to máma všechno jen nevymýšlí, protože Jude babička pořád hrozně chybí. Ke konci se od její postele skoro nehnula. To poslední ráno je máma našla spolu – jedna spala, druhá byla mrtvá a držely se za ruce. Mně osobně z té představy kapku naskakuje husí kůže, nechal jsem si to ale pro sebe. „No...?“ pozvedne Jude obočí. „Tak co vzkazuje?“

„Víte vy, co bych rád?“ vnutí se znova našťavaně do rozhovoru táta, takže se snad nikdy nedozvíme, jak ten vzkaz ze záhrobí zní. „Vážně bych rád, abychom konečně tuhle Ěru ab-

surdit ukončili.“ Už je to tu zas. Éra absurdit, tak táta označuje dobu od chvíle, kdy se k nám babička nastěhovala. Táta, „muž vědy“, nás varoval, ať ty pověřivé žvásty, co jeho matka šíří, bereme *cum grano salis*, což, jak nám vzápětí přeložil, znamená „se zrnkem soli“ čili s rezervou. Babička naopak říká, ať toho jejího artyčoka, míněno syna, neposloucháme, ta zrnka ať posbíráme a hodíme přes levé rameno, abychom oslepili ďábla.

Pak vytáhla svou „bibli“ – obrovskou, v kůži vázanou knihu plnou nejrůznějších bláznivých nápadů (to jest žvástů) – a začala hlásat evangelium. Hlavně Jude.

Táta zvedne z talíře kus pizzy. Přes kraj stéká sýr. Podívá se na mě. „A co tohle, Noahu, hm? Komu se trochu ulevilo, že nemáme k večeři babiččino maso dušené na trvalém štěstí?“

Mlčím. Smůla, tati. Já pizzu *miluju* – dalo by se to říct asi takhle: I když zrovna jím pizzu, tak si přeju, abych jedl pizzu – ale na tátovu stranu se přidávat nebudu, i kdyby na ní stál třeba Michelangelo. On a já spolu nevycházíme, ačkoli on na to občas zapomíná. Já ne. Když slyším ten jeho dunivý hlas, jak na mě volá, abych šel koukat na americký fotbal nebo na nějaký film, kde všechno vyletuje do povětří, nebo poslouchat jazz, což je muzika, při které mám pocit, že mám tělo naruby, vždycky vyskočím u sebe v pokoji z okna a uteču do lesa.

Občas, když nikdo není doma, jdu k tátovi do pracovny a lámu mu tužky. Při jednom obzvlášť nechutném kázání k Noahovi alias rozbitému deštníku se zasmál a řekl, že kdyby Jude nebyla moje dvojče, byl by si jistý, že jsem výsledek partenogeneze (vyhledal jsem si to: početí bez otce). Tu noc, když všichni spali, jsem se vplížil do garáže a obešel jsem mu auto s klíčem.

Občas, když lidi kreslím, vidím jejich duše, a tak vím tohle: Máma má místo duše obrovskou slunečnici, že jí skoro už

nezbývá místo na orgány. Jude a já máme jednu duši dohromady a musíme se o ni dělit; je to strom s hořícími listy. A táto duše je talíř červů.

„Ty myslíš, že tě babička zrovna neslyšela urážet její kuchyni?“ rýpne si Jude.

„Tím si můžeš být jistá, že neslyšela,“ odsekne táta a zahryzne se do pizzy. Pusa se mu leskne mastnotou.

Jude vstane. Kolem celé hlavy jí visí vlasy jako rampouchy světla. „Mně tvoje jídlo vždycky hrozně chutnalo, babi.“

Máma jí stiskne ruku a ke stropu pak řekne: „Mně taky, Cassandro.“

Jude se usměje málem celým tělem.

Táta si přitiskne ukazovák ke spánku a předstírá, že se zastřelil.

Máma se zamračí – s tímhle výrazem vypadá asi stoletá. „Otevřete se záhadám, profesore,“ prohlásí. Tohle tátovi říká odjakživa, ale dřív to znělo jinak. Dřív to bylo, jako by mu otevírala dveře, kterými může projít, ne jako by mu je zabouchla před nosem.

„Já jsem se se záhadou oženil, profesorko,“ odpoví on jako vždycky. Dřív to ale znělo jako kompliment.

Jíme pizzu. Veselé to není. Máminy a tátovy myšlenky barví vzduch načerno. Poslouchám vlastní žvýkání a Jude znova pod stolem najde nohou moje chodidlo. Oplatím jí to.

„Tak co ta zpráva od babičky,“ zeptá se s doufajícím úsměvem do té napjaté atmosféry.

Táta se na ni podívá a pohled mu změkne. On má taky radši Jude. Máma žádného oblíbence nemá, což znamená, že to postavení je ještě volné.

„Jak jsem říkala.“ Tentokrát máma mluví svým normálním hlasem, chraplavým, jako by na člověka mluvila jeskyně. „Jela jsem dneska odpoledne kolem IVU, kolem té výtvarné

střední školy, a babička ke mně přisedla a upozornila mě, že ta by se absolutně skvěle hodila pro vás dva.“ Zavrtí hlavou, rozjasní obličej a už zas vypadá na svůj normální věk „A je to pravda. Vůbec nechápu, jak to, že mě to nikdy předtím nenapadlo. Pořád se mi vrací ten citát od Picassa: „Každé dítě je umělec. Problém je v tom, jak zůstat umělcem, i když člověk vyroste.““ Zubí se jako šílenec – občas se tak tváří v muzeu a já mám vždycky strach, jestli ji nenapadne začít krást obrazy. „Ale tohle. To je životní šance! Nechci, aby vám udupali ducha jako...“ Nedokončí, prohrábne si vlasy rukou – černé a bujné jako moje – a obrátí se k tátovi. „Vážně chci, aby tam šli, Benjamine. Bude to drahé, ale taková příle...“

„To je všechno?“ skočí jí do řeči Jude. „Víc babička neříkala? Tohle je ten vzkaz ze *záhrobí*? O nějaký škole?“ Vypadá, že se už brzo rozbřečí.

Já ne. Výtvarná škola? Nikdy jsem si nepředstavoval něco takového, nenapadlo mě ani ve snu, že nepůjdu na Rooseveltovu, na tu Střední pitomou, jako všichni ostatní. Jsem si skoro jistý, že se mi v těle zrovna rozzářila krev.

(AUTOPORTRÉT: *V mé hrudi se dokořán rozlétne okno*)

Máma už má zas ten šílený výraz. „Ne jen tak o nějaké škole, Jude. O škole, kvůli které budete čtyři roky každé ráno nahlas křičet nadšením. Co, nechcete křičet nadšením, vy dva?“

„Křičet co?“ zeptá se Jude.

Táta se tomu tiše, jedovatě zachechtá. „Já nevím, Di,“ řekne. „Je to hrozně jednostranně zaměřené. Ty zapomínáš, že pro nás ostatní je umění jenom umění, ne náboženství.“ Máma mu zabodne nůž do břicha a otočí jím. Táta si toho ani nevšimne a pokračuje: „A krom toho jsou teprve v sedmé třídě. Střední škola je ještě daleko.“

„Já tam chci!“ vyrazím ze sebe. „Já nechci mít udupanýho ducha!“ Uvědomím si, že jsou to první slova, která jsem za ce-

lou večeri řekl jinak než v duchu. Máma se na mě zářivě usměje. Táta jí to nesmí rozmluvit. Tam určitě nejsou žádní surf-idioti. Nejspíš jenom lidi, co jim září krev. Jenom revolucionáři. Máma vysvětluje tátovi: „Příprava jim bude trvat rok. Je to jedna z nejlepších výtvarných škol v zemi a taky po akademické stránce je špičková, takže tam není žádný problém. A máme ji za rohem!“ Její nadšení mě nabudí ještě víc. „Už brzo možná začnu mávat pažemi. „Dostat se tam je hodně těžké. Ale vy dva na to máte. Jste nadaní a spoustu toho už víte.“ Usměje se na nás tak pyšně, že to vypadá, jako by nad stolem vyšlo slunce. Je to pravda. Jiné děti mají obrázkové knížky, my měli knihy o umění. „Hned tenhle víkend začneme chodit do galerií a muzeí. Bude to skvělé. Můžete spolu soutěžit v kreslení.“

Jude se pozvracela přes celý stůl, ale toho modře světélkujícího blitíčka si všimnu jenom já. Kreslit docela umí, ale pro mě je to jiné. Pro mě přestala škola připomínat každodenní osmihodinovou operaci žaludku, když jsem si uvědomil, že všichni stojí víc o to, abych je kreslil, než aby si se mnou popovídali nebo mi rozbili hlavu. Jenže Jude nikdy nikdo hlavu rozbít nechtěl. Je rozzářená, zábavná a normální – žádný revolucionář – a povídá si s každým. Já si povídám se sebou. A taky s Jude, samozřejmě, i když to většinou beze slov, protože tak to děláme. A s mámou, protože ta je odjinud. (Jen stručně ty důkazy: Zatím neprošla zdí, nenadzvedla myšlenkami dům, nezastavila čas ani nic podobně šíleného, ale občas se to pozná. Třeba nedávno jednou ráno seděla venku na terase a pila čaj, a když jsem přišel blíž, zjistil jsem, že se vznáší ve vzduchu. Nebo mi to tak aspoň připadalo. A to hlavní: Nemá rodiče. Je nalezenec! Jako miminko ji někdo odložil v jednom kostele v Renu, to je v Nevadě. Jasně? *Oni* ji tam odložili.) Jo, a taky ještě mluvím s Rošťákem odvedle, což je sice opravdu řečeno kůň, no ale i tak.

Proto ta Bublina.

Vlastně si většinou připadám jako rukojmí.

Táta se opře lokty o stůl. „Dianno, přibrzdi trochu. Já si myslím, že to všechno je hlavně projekce. Staré sny mají dlouhé...”

Máma ho nenechá domluvit. Zubama už skoro skřípe. Vypadá, jako by se ze všech sil pokoušela nepustit ven celý slovník nadávek, nebo možná jadernou válku. „NoahJude, vezměte si talíře a odneste si je k televizi. Potřebuju si promluvit s vaším otcem.”

Nepohneme se.

„NoahJude, hned teď.”

„Jude, Noahu,” přidá se táta.

Popadnu talíř a vypadnu těsně v patách Jude. Natáhne za sebe ruku a já ji chytím. V té chvíli si uvědomím, že je oblečená pestře jako korálová rybička. Babička ji naučila šít si na sebe. A hele! Slyším otevřeným oknem papouška jménem Prorok, kterého si nedávno pořídili sousedi, křičet: „Kde je kruci Ralph?” Je to to jediné, co křičí, ale křičí to čtyřicet hodin denně. „Kde je kruci Ralph?” Nikdo neví, ani kdo to ten Ralph je, natož kde je.

„Zatracenej papoušek pitomej!” zařve táta tak nahlas, že nám to odfoukne vlasy.

„On to tak nemyslí,” ujistím Proroka v duchu, a až teprve pak si uvědomím, že jsem to řekl nahlas. Občas mi slova vyskakují z pusy jako ropuchy. Začnu tátovi vysvětlovat, že jsem mluvil na papouška, ale nechám toho, protože si uvědomím, že to by se mu asi taky nelíbilo, a tak místo toho vydám divný mečivý zvuk, takže se všichni krom Jude na mě divně kouknou. Vrhne se ke dveřím.

Za chvíli už sedíme na pohovce. Televizi nepustíme, abychom je slyšeli, ale oni vztekle šeptají, takže stejně neví-

me nic. Rozdělím se Jude o pizzu napůl, protože ona si talíř s sebou vzít zapomněla. Pak řekne: „Já myslela, že nám babička řekne něco úžasného. Třeba že v nebi je oceán nebo tak.“

Rozvalím se na pohovku. Uleví se mi, když jsem jenom s Jude. Nikdy si nepřipadám jako rukojmí, když jsme my dva spolu sami. „No jasně že je, docela určitě tam je oceán, jenže je fialový, písek je modrý a nebe děsně zelený.“

Usměje se, chvílku přemýšlí a pak pokračuje: „A když je někdo unavený, tak zaleze do svojí kytky a spí. Přes den všichni mluví v barvách místo ve zvucích. Je tam úplný ticho.“ Zavře oči a pomalu dodá: „A když se lidi zamilují, tak začnou hořet.“ Tohle Jude baví – a babička to měla taky ráda. Hrávali jsme to s ní, když jsme byli malí. „Vezměte mě někam, děti,“ říkávala. Nebo taky: „Pojďte odsud někam vypadnout!“

Když Jude otevře oči, všechno kouzlo jí z tváře zmizí. Povzdechne.

„Co je?“ zeptám se.

„Já do té školy nejdu. Tam chodí akorát ujetý.“

„Ujetý?“

„Jo, ujetý cvoci. Instituce pro vopravdu ujetý se tomu říká.“

Proboha, proboha, díky, babi. Táta musí ustoupit. Já tam musím jít. Úplně ujetý lidi, co malují! Jsem tak šťastný, že mám dojem, jako bych někde vevnitř v sobě skákal na trampolíně.

Jude ne. Ta je celá zachmuřená. Abych ji potěšil, řeknu: „Třeba babička viděla tvoje létající ženy, a proto nás tam posílá.“ Ty Jude děláš z mokrého písku kousek odtud v jedné jeskyni. A děláš je taky z bramborové kaše a tátova holicího krému a vůbec ze všeho, když si myslíš, že ji nikdo nevidí. Z útesu jsem na ni koukal, jak děláš ty větší pískové verze, a vím, že se snaží mluvit s babičkou. Vždycky poznám, co si Jude myslí. Ona do mojí hlavy ale tak snadno nevidí, protože já mám okenice a zavírám je, když musím. Třeba v poslední době.

(AUTOPORTRÉT: *Chlapec, který se schovává v chlapci, který se schovává v chlapci*)

„Ty podle mě nejsou umění. To je...“ Nedořekne. „Je to kvůli tobě, Noahu. A měl bys za mnou přestat chodit na pláž. Co kdybych se s někým líbala?“

„A s kým?“ Jsem jen o dvě hodiny třicet sedm minut mladší než Jude, ale stejně si vedle ní vždycky připadám jako mladší bráška. A nesnáším to. „S kým by ses měla líbat? Už ses s někým líbala?“

„Řeknu ti to, když ty řekneš, co se stalo včera. Vím, že něco jo, proto jsme dneska nemohli jít do školy jako normálně.“ Nechtěl jsem vidět Zephyra ani Frye. A střední škola je vedle základky. Už je nechci nikdy v životě vidět. Jude mi sáhne na ruku. „Jestli ti někdo něco provedl nebo řekl, tak mi to pověz.“

Pokouší se mi dostat do hlavy, a tak zavřu okenice. Nebo spíš zabouchnu – já na jedné straně, ona na druhé. Tohle není jako ty dřívější horory. Tohle není jako tenkrát, když ubalila pochoduujícímu balvanu jménem Michael Stein jednu do zubů při fotbale, když mi vynadal do retardů za to, že jsem se nesoustředil kvůli jednomu hrozně zajímavému mraveništi. Nebo jak mě chytil zpětný proud a ona s tátou mě museli vytáhnout z oceánu před plnou pláží surfidiotů. Tohle je něco jiného. Tohle tajemství je něco jako bych pořád chodil po žhávém uhlí. Vstanu z pohovky, abych se chránil před možnou telepatí – a vtom uslyšíme křik.

Je tak hlasitý, že div nezboří dům. Takový, jaký se tu v poslední době občas ozývá.

Zase si sednu. Jude se na mě podívá. Její oči jsou světlounce, ledově modré; když je kreslím, potřebuju spoustu bílé. Obvykle se koukají tak, že má člověk pocit, jako by se vznášel, představuje si nadýchané obláčky a slyší harfy, jenže teď ty oči vypadají jenom vyděšeně. Všechno ostatní je pryč.

(PORTRÉT: *Máma a táta s ječícími konvicemi místo hlavy*)

Když Jude promluví, zní to zase, jako když bývala malá holka – její hlas se podobá vánočním řetězům. „Vážně myslíš, že babička nás chce na tu školu poslat proto? Protože viděla moje létající ženy z písku?“

„Myslím,“ zalžu. Podle mě ale měla předtím pravdu. Myslím, že to babička chce kvůli mně.

Jude si ke mně poposedne, takže se o sebe opíráme ramenem. Tohle jsme my. To je naše póza. Dvojčecí. Takhle jsme vidět dokonce i na ultrazvukovém obrázku, když jsme ještě byli u mámy v břiše, a taky jsme tak seděli na tom obrázku, co Fry včera roztrhl. Na rozdíl od skoro všech ostatních lidí na světě jsme byli od prvních buněk spolu, přišli jsme sem spolu. Proto si skoro nikdo nevšimne, že Jude mluví za nás oba, proto dokážeme hrát na klavír jenom čtyřručně a ne každý zvláště, proto nám Kámen – nůžky – papír nejsou na rozhodování nic platné. Ani jednou za těch třináct let jsme si nevybrali každý něco jiného. Vždycky jsou to dva kameny, dva papíry, dvojce nůžky. Když nás nekreslím takhle, kreslím nás jako poloviční lidi.

Uklidňuje mě to. Jude se nadechne a já taky. Možná jsme na to už moc staří, ale to je fuk. Vidím ji se usmívat, i když koukám přímo před sebe. Vydechneme spolu, pak se spolu nadechneme, vydechneme, nadechneme, dovnitř a ven, ven a dovnitř, až si už ani stromy nepamatují, co se stalo včera v lese, až se mámin a tátův hlas změní z našťvaných v melodické, až už nejsme jen dvojčata, ale jedna úplná a celá osoba.

O týden později se všechno změní.

Je sobota a máma, Jude a já sedíme v kavárně na střeše muzea, protože máma tu hádku vyhrála a za rok se oba budeme hlásit na IVU.

Jude sedí naproti mně, mluví s mámou a přitom mi potají vyhrožuje smrtí, protože si myslí, že moje kresby vyšly líp než její, a byla to soutěž. Máma dělá porotu. No dobře, možná jsem se neměl pokoušet vylepšit ty věci, co kreslila Jude. Teď je přesvědčená, že jsem se je snažil zničit. Komentář netřeba.

Probodává mě postranními pohledy. Tohle je tak stupeň šest na Richterově škále. Uvažuji o tom, že jí pod stolem dupnu na nohu, ale odolám. Místo toho se napiju horké čokolády a koutkem oka pozoruju skupinku starších kluků po své levici. Pokud jde o můj dvou a půl metrový betonový *dork*, pořád ještě se nic nedělo, leda v mojí hlavě. (AUTOPORTRÉT: *Chlapce kus po kuse házejí červeným mravencům*) Třeba to Zephyr opravdu nikomu neřekne.

Všichni ti kluci u vedlejšího stolu mají gumové cvočky v ušních boltcích a piercing v obočí a šaškují spolu jako mladé vydry. Nejspíš chodí na IVU, pomyslím si, a při té představě se mi rozvibruje celé tělo. Jeden z nich má kulatou tvář s modrýma očima velkýma jako talíře a překypující rudou pusou, takovou, jaké maloval Renoir. Miluju takovéhle pusy. Začnu si pod stolem črtat jeho tvář prstem na kalhoty, ale on si všimne, jak na něj zírám. Jenže místo aby se na mě zamračil, ať se starám o svoje, mrkne na mě, pomalu, takže se o tom nedá pochybovat. Pak se zase začne bavit s kamarády a já se mezitím tiše roztékám.

Mrknul na mě. Jako by *věděl*. Ale není to špatný pocit. Vůbec ne. Vlastně bych se asi měl přestat usmívat, ale nejde to, a teď, páni – teď se sem zas podíval a taky se usmívá. Začíná mi hořet tvář.

Snažím se soustředit na mámu a Jude. Povídají si o té babiččině bláznivé bibli. Už zas. Je to encyklopedie nesourodých přesvědčení, říká máma. Babička sbírala tyhle nápady pořád a všude, dokonce nechávala bibli ležet otevřenou vedle po-

kladny ve svém obchodě s oblečením, aby tam ty svoje pověřivé žvásty mohli zapisovat i její zákazníci.

„Úplně na poslední stránce,“ oznámí máma Jude, „se píše, že kdyby umřela, připadne kniha tobě.“

„Mně?“ Vrhne po mně svůj nejpoťouchlejší pohled. „*Jenom* mně?“ Vypadá teď, jako kdyby byla taky dárkově zabalená. No a co. Jako kdybych o nějakou bibli stál.

Máma pokračuje: „Cituji: ‚Tuto knihu odkazují své vnučce Jude Sweetwineové, poslední zbývající nositelce sweetwineovského daru.‘“

Jasně zeleně pozvracím stůl.

Babička Sweetwineová usoudila, že Jude má sweetwineovský dar intuice, když zjistila, že Jude dokáže udělat z jazyka trojlístek. To nám byly čtyři. Potom Jude strávila se mnou celé dny před zrcadlem, mačkala mi jazyk prstem, znova a znova, a snažila se mě to naučit, abych i já mohl mít sweetwineovský dar. Ale bylo to k ničemu. Můj jazyk se pořád otáčel a převracel, na tři lístky se však zkroutit nedovedl.

Podívám se zas ke stolu těch vyder. Chystají se odejít. Mrkající kulatý obličej si přehodí batoh přes rameno a pak mi pohybem pusy naznačí *ahoj*.

Polknu, sklopím oči a začnu hořet.

Pak ho v duchu začnu kreslit.

Když se o pár minut později zase vzpamatuju, máma zrovna říká, že na rozdíl od babi Sweetwineové nás ona bude strašit okázale a pořád, žádné krátké návštěvy v autě. „Já budu takový ten duch, co se plete do všeho.“ Burácivě se směje a mává pažemi. „Já musím všechno řídit. Mě se nezbavíte! Nikdy!“ A zahraje ďábelský chechot: „Muahaha!“

Zvláštní je, že přitom najednou vypadá, jako by se ocitla ve vichřici. Vlasy jí létají, šaty se trochu vzdouvají. Podívám se pod stůl, jestli tam není nějaký větrák nebo tak, ale není.

Vidíte? Jiné matky nemají své vlastní soukromé počasí. Usmívá se na nás tak láskyplně, jako bychom byli štěňata, a mně se v hrudi něco sevře.

Zabouchnu v sobě okenice a neposlouchám ty jejich řeči o tom, jaký duch by máma byla. Kdyby umřela, zhaslo by slunce. Tečka.

Místo toho myslím na to, co se dnes dělo.

Jak jsem chodil od obrazu k obrazu a každý z nich jsem požádal, aby mě pohltil, a všechny to udělaly.

Jak mi celou dobu byla kůže akorát, jak se mi ani jednou nenahromadila kolem kotníků a nezmáčkla hlavu na velikost špendlíkové hlavičky.

Máma zabubnuje prsty o stůl a to mě vzpamatuje. „Tak, ukažte ty skicáky,“ vyzve nás dychtivě. Udělal jsem čtyři kresby pastelem ze stálých sbírek – Chagalla, Franze Marka a dva Picassy. Vybral jsem si je proto, že jsem cítil, jak si mě prohlíží stejně důkladně, jako já je. Máma říkala, že nemusíme dělat přesné kopie. Já jsem nekopíroval vůbec. Protřepal jsem originály v hlavě a vypustil jsem je, celé obalené sebou.

„Já první,“ řeknu honem a vrazím mámě skicák do ruky. Jude obrátí oči v sloup, tentokrát je to už tak stupeň 7,2, až se celá budova zakolébá. Je mi to fuk. Nemůžu se dočkat. Dneska, když jsem kreslil, se něco stalo. Myslím, že mi někdo vyměnil oči za lepší. A chci, aby si toho máma všimla.

Dívám se, jak pomalu obrací stránky, pak si nasadí babičkovské brýle, které má zavěšené na krku, a prohlédne si kresby znova, a pak *ještě jednou*. Vidím je jejíma očima a vidím tohle: Jsou dobré. Začnu mít pocit, jako bych seděl v raketě a startoval. Já se na ten IVU dostanu! Určitě! A ještě mám celý rok na to, abych na tom zapracoval. Už jsem požádal pana Gradyho, který u nás učí kreslení, aby mě po vyučování naučil míchat olejové barvy, a on souhlasil. Když si myslím, že už

máma skončila, vrátí se na začátek a pustí se do toho znova. Nedokáže přestat! Tváří se hrozně šťastně. A se mnou se točí celý svět.

Jenže pak se ocitnu pod palbou. Psychický nálet od Jude. (PORTRÉT: *Zelená závistí*) Kůže: limetková. Vlasy: šartrés-ká zeleň. Oči: lesní. Ona celá: zelená, zelená, zelená. Vidím ji, jak trhá sáček cukru, trochu usype na stůl, nabere pár krys-talků na prst a vtiskne je do desek svého skicáku. Taky jeden žvást z babiččiny bible, pro štěstí. Cítím, jak se mi svírá žaludek. Měl bych už mámě ten skicák sebrat, ale neudělám to. Nemůžu

Vždycky, když babi četla Jude a mně z ruky, říkala, že v těch čarách máme dost žárlivosti na to, aby nám desetkrát zničila život. A vím, že v tom měla pravdu. Když kreslím Jude a sebe s průhlednou kůží, v břiše vždycky máme chřestýše. Já jich mám jen pár. Jude jich měla sedmnáct, když jsem to na-posledy počítal.

Konečně máma zavře skicák a vrátí mi ho. Řekne: „Sou-těže jsou nesmysl. Budeme radši soboty trávit obdivováním umění a učení technik. Co vy na to?“

To řekne dřív, než vůbec otevře sestřin skicák.

Vezme do ruky šálek s čokoládou, ale nenapije se. „Neuvěřitelné,“ potřeše hlavou. Na Jude už úplně zapomněla. „Vidím chagallovskou citlivost a Gauginovu paletu, ale přitom úhel pohledu mi připadá čistě tvůj. A jsi tak mladý. To je opravdu něco výjimečného, Noahu. Úplně výjimečného.“

(AUTOPORTRÉT: *Chlapec skáče do jezera světla*)

„Fakt?“ zašeptám.

„Fakt,“ řekne vážně. „Vyzazils mi dech.“ Něco v její tváři je jiné – jako by se uprostřed roztáhla opona. Střelím pohledem po Jude. Vidím, že se krčí v koutku svého nitra, jako to dělám já, když je zle. Mám v sobě takovou komůrku, kam se

za mnou nikdo nedostane, ať se děje co se děje. Neměl jsem ale tušení, že ji má i ona.

Máma si toho nevšimne. Obvykle si všímá všeho. Ale teď sedí, nic nevidí, jako by přímo před námi snila.

Konečně se vzpamatuje, ale už je pozdě. „Jude, miláčku, ukaž mi skicák. Nemůžu se dočkat, až uvidím, s čím jsi přišla ty.“

„Není potřeba,“ odpoví Jude zase tím svým hláskem, co připomíná vánoční řetězy. Skicák má už zastrčený v tašce.

Hrajeme s Jude hodně her. Její oblíbené jsou Jak bys radši umřel? (Jude: umrznutím, já: uhořením) a hra na utopení. To je takhle: Kdyby se máma a táta topili, koho bys zachraňoval dřív? (Já: samozřejmě mámu. Jude: záleží na tom, jakou má náladu.) Nebo druhá varianta. Kdybychom se topili my, koho by táta zachraňoval dřív? (Jude.) Máma nám ale třináct let vzdorovala. Neměli jsme nejmenší ponětí, koho by z vody tahala prvního.

Až doted.

A nemusíme se po sobě ani podívat, abychom to oba věděli.

HISTORIE ŠTĚSTÍ

Jude

16 let

O tři roky později

Teď to přijde.

Stojím vedle své sochy v ateliéru na IVU se čtyřlístkem v kapse. Celé dopoledne jsem strávila na kolenou v jetelišti vedle školy, ale zbytečně – všechny čtyřlístky byly vysbírané. Ale pak jsem dostala ten nápad! Přilepila jsem vteřiňákem k normálnímu trojlístku jeden list navíc, zabalila ho do celofánu a strčila ho do kapsy mikiny hned vedle cibule.

Já jsem vlastně hrozně nábožná osoba. Jako si jiní lidé čtou v ekumenické Bibli, já si čtu v té babiččině. Pár příkladů:

*Člověk, který má u sebe čtyřlístek, dokáže zneškodnit
všechny zlé vlivy*

(A ve škole je těch zlých vlivů víc než dost. Nejen že mám dneska hodnocení ročníkové práce, ale pak taky schůzku se svým profesorem a možná mě vyhodí.)

*Vážné nemoci se vyhneš, když budeš nosit v kapse cibuli
(Mám ji. Opatrnosti nikdy nezbyvá.)*

*Když chlapec dá dívce pomeranč, její láska k němu se znásobí
(Těžko říct. Žádný kluk mi ještě pomeranč nedal.)*

Nohy duchů se nikdy nedotýkají země
(K tomu dojdeme. Brzo.)

Zazvoní.

A už jsou tady ostatní druháci, co se mnou modelují z hlíny. A všichni do jednoho jsou připravení utopit mě na lžici vody. Ehm, moment, to jsem se přeřekla: V úžasu hledět na mou plastiku. Úkol zněl – autoportrét. Už zas. Pojala jsem to abstraktně, jinými slovy – jako hroudu. Degas měl tanečnice, já mám hroudy, polámané a poslepované hroudy. Tohle je moje osmá.

„Tak, co nám to říká?“ zeptá se Sandy Ellis, mistr keramik, profesor modelování a můj instruktor. On takhle začíná každé hodnocení.

Nikdo neřekne ani slovo. Správné hodnocení na IVU je jako sendvič – končí a začíná chválou – a mezi nimi lidi říkají děsné věci, které si skutečně myslí.

Rozhlížím se po místnosti, aniž bych pohnula hlavou. Druhý ročník modelování je dost reprezentativní ukázka, jak to tady vypadá – ujetí mimoni všech barev a tvarů. Normální běžní lidi jako já – až na pár nenápadných tiků, ale každý má něco – jsou tu výjimka.

Já vím, co si myslíte. Do téhle školy patří Noah, ne já.

Obvykle se do toho všichni vrhnou po hlavě, ale teď to jediné, co se v ateliéru ozývá, je bzucení zářivek. Podívám se na staré máminy hodinky – měla je na sobě, když před dvěma lety sletěla s autem z útesu a zabila se – které mi tikají na zápěstí.

Děšť v prosinci s sebou přináší nečekaný pohřeb
(Ten prosinec předtím, než se zabila, přšelo skoro pořád.)

„No tak, do toho, kladná hodnocení pro *Polámanou Já, hroudu číslo osm*?“ Sandy si zvolna hladí řídkou bradku. Kdybychom se všichni proměnili ve zvířata, kterým se podobáme (když jsme byli malí, Noah mě pořád k téhle hře nutil), ze Sandyho by byl kozlík. „Mluvili jsme o úhlech pohledu,“ pokračuje. „Tak teď probereme, jaký úhel pohledu má CJ, ano?“

CJ, to je zkratka pro Calamity Jane/Jude. Tak mi totiž celá škola říká, kvůli tomu, jakou mám „smůlu“. Nejen že mi všechno praská v peci. Loni, když jsme měli hrncířství, údajně některé moje mísy v noci, když u toho nikdo nebyl, seskákaly z polic. Okna byla všechna zavřená a nejbližší zemětřešení se odehrálo v Indonésii. Noční hlídač to vůbec nemohl pochopit.

Nikdo to nemohl pochopit, kromě mě.

Caleb Cartwright zvedne obě ruce. Je to gesto, které ještě víc zdůrazňuje jeho divadelní image: černý rolák, černé úzké džíny, černé oční linky, černá buřinka. Vypadá jako z uměleckého kabaretu a je vlastně docela sexy, tedy ne že bych si toho všimla. Kluky bojkotuju. Proti klukům mám klapky na očích a uniformu neviditelnosti.

*Jak nebýt vidět: Ustřižni si metr blondatých kudrn
a přes zbylé vlasy přetáhni černou přiléhavou čepici.*

Tetování schovej, aby ho nikdo neviděl.

Nos jen obří mikiny, obří džíny a tenisky. Mlč.

(Občas do bible něco přepíšu sama.)

Caleb se rozhlédne. „Já to řeknu za všechny, jo?“ Odmlčí se a pečlivě hledá slova, kterými by mě poslal přes palubu. „Hodnotit práci CJ prostě nejde, protože je vždycky takhle znetvořená a poslepuvaná. To je to jako hodnotit Hupity Dupityho po pádu, fakt.“

Představuju si sama sebe na louce. To mi poradila školní psycholožka pro chvíle, kdy si připadám jako idiot, nebo jak by řekla babička, kdy mi ulítaly knoflíky.

A kdyby to náhodou někoho zajímalo: Doma vyrobené čtyřlístky jsou nanic.

„No, tak co tohle dílo o sobě říká světu?“ zeptá se Sandy všech.

Randall „bez urážky, ale“ Brown se do toho pustí. Je to idiot první třídy, který si myslí, že může každému při hodnocení říkat ty největší představitelné sprostárny a že to bude v pořádku, když tu větu začne „bez urážky, ale“. Hrozně ráda bych ho trefila uspávací šipkou. „Říkalo by o sobě mnohem víc, Sandy, kdyby takhle vypadalo záměrně.“ Podívá se na mě. Teď to přijde. „Viš, CJ, *bez urážky, ale* musí to být tím, že prostě pracuješ nedbale. Že ti v peci tolik věcí popraská, to může mít jediné *racionální* vysvětlení: Buď nezpracováváš hlinu dost dlouho, nebo nenecháš hotovou práci stejnoměrně vyschnout.“

Hřebíček na hlavičku. Bingo. Trefa do černého.

Vysvětlení občas *racionální nejsou*.

Dějí se divné věci. A kdybychom směli při hodnocení mluvit, a kdybych měla písemné potvrzení od někoho hodně vysoko nahoře, třeba od Boha, že mě na doživotí nezavřou do blázince, řekla bych: „Copak tu nikdo jiný nemá mrtvou matku, která na něj má takový vztek, že vstává z hrobu a rozbije všechno, co vytvoří?“

Pak by pochopili, s čím musím bojovat.

„Randall se dotkl zajímavé otázky,“ pokývá Sandy hlavou. „Jak moc při vnímání a hodnocení uměleckého díla záleží na záměru? Jestliže je výsledné dílo na kusy, je vůbec podstatné, jakou měla JC původně koncepci pro celek? Je takříkajíc důležitější cesta, nebo cíl?“

Celá třída při těch slovech zabzučí jako spokojený úl a rozpoutá se teoretická diskuse o tom, jestli vůbec záleží na osobě umělce, jakmile je dílo jednou vytvořeno.

Já bych radši přemýšlela o kyselých okurkách.

„Já taky – takové kvašáky s koprem, veliké a šťavnaté. Mňam mňam mňam,“ zašeptá mi v hlavě babi Sweetwineová. Je mrtvá stejně jako máma, jenže máma jenom rozbíjí věci, kdežto babička mluví a taky je dost často vidět. Ona je v mém světě duchů ten hodný policajt; máma ten zlý. Pokračuje a já se snažím nepohnout brvou: „Ach jo, ach jo, to je nuda. Mimochodem, to, co jsi vytvořila, je opravdu hodně nepovedené, tak na co všechny tyhle řeči kolem? Proč ti neřeknou *tak příště líp*, a nevrhnou se na další oběť, třeba na toho kluka, co mu z hlavy trčí banány?“

„To jsou blondaté dredy, babi,“ odpovím jí v duchu a dám si pozor, aby to bylo opravdu jen v duchu.

„Podle mě by bylo nejlepší sebrat se a vypadnout, miláčku.“

„V tom s tebou souhlasím.“

Už chápete, co jsou zač ty diskrétní tiky? No dobře, tak možná ne tak úplně diskrétní.

Jenže, pro pořádek – dvaadvacet procent světové populace vidí duchy – víc než půl miliardy lidí na celém světě. (To je z toho, když má člověk za rodiče profesory. Přes výzkum jsem eso.)

Zatímco teoretický kolovrátek vrčí a vrčí, já se bavím hrou Jak bys radši umřel. V té jsem úřadující šampion. Ono to není tak snadné, jak to vypadá, protože je veliké umění vyvážit obě smrti tak, aby byly srovnatelně hrozné. Například jíst jednu hrst drceného skla za druhou, nebo...

Nedomyslím to, protože k mému překvapení a k překvapení všech ostatních zvedla ruku Rybka (bez příjmení). Rybka je němá jako já, takže to už musí být.

„CJ má dobrou techniku,“ prohlásí a piercing v jazyku se blýskne. „Podle mě jí práci ničí poltergeist.“ Všichni se chechtají, včetně Sandyho. Já jen zírám. Neměl to být vtip, to poznám. Podívá se mi do očí, pak zvedne zápěstí a potřese jím. Má na něm náramek s přívěsky, který se perfektně hodí ke zbytku její vizáže: fialové vlasy, potetované paže, pohrdlivý postoj. Pak poznám ty přívěsky: tři kousky jasně červeného mořem omletého skla, dva plastové čtyřlístky a hrst šťastných mušlíček, to všechno na ohmatané černé kožené šňůrce. Ani jsem si neuvědomila, že jsem jí do tašky nebo do kapes pracovního pláště nastrkala tolik štěstíček. Vždycky mi pod tím přízračným make-upem připadala hrozně smutná. Ale jak věděla, že jsem to byla já? Vědí to i ostatní? Třeba ten vyklepaný nováček? Tomu rozhodně ulítlo pár knoflíků. Mušlíček jsem mu podstrčila už kupu.

Ale Rybčino šokující prohlášení a náramek jsou vlaštovka, co jaro nedělá. Ostatní po celý zbytek hodiny jeden po druhém cupují *Polámanou Já, hroudu číslo osm* a já si čím dál víc uvědomuju svoje ruce, které mačkám před sebou, až mám bílé klouby. Ty ruce mě svědí. Hrozně. Nakonec je pustím a nenápadně se pokusím prohlédnout si je zblízka. Žádné kousance ani vyrážku na nich nevidím. Pak se ještě podívám po červené skvrně, která by mohla naznačovat nekrotizující fasciitidu, známější pod jménem masožravá bakterie, o které jsem si v tátových lékařských časopisech přečetla úplně všechno.

Hele, mám to. Jak bys radši umřel? Jíst jednu hrst drceného skla za druhou nebo na těžký případ nekrotizující fasciitidy?

Je to dost těžké rozhodování a začínám se mírně přiklánět ke sklu, když mě probere hlas Felicity Stilesové, naznačující, že konec se blíží.

„Můžu to uzavřít, Sandy?“ zeptá se jako vždycky. Má úžasný, zpěvavý jihokarolínský přízvuk a používá ho k tomu, aby na konci každého hodnocení pronesla kázání. Je jako mluvící květina – narcis kazatel. Rybka za jejími zády naznačí bodnutí dýkou do hrudi. Usměju se na ni a připravím se na nejhorsší. „Já hlavně myslím, že je to smutné dílo,“ začne Felicity, pak udělá pauzu, aby ji celá místnost začala vnímat, což netrvá víc než vteřinu, protože jako narcis nejen mluví, ale taky vypadá a jedná. Kdo ji vidí, vzdychá. Vztáhne k mé hroudě ruce. „Já v tom cítím bolest *celého širého světa*.“ Ten svět se musí úplně otočit dokola, než Felicity vysloví všechna ta protahovaná E. „Protože všichni jsme vlastně rozbití. Není to tak? Já jsem. A *celý širý svět* taky. Snažíme se, jak nejlépe umíme, a dopadá to takhle, znova a znova. To mi říkají všechna díla, co CJ tvoří, a jsem z toho hrozně, hrozně smutná.“ Otočí se přímo ke mně. „Já chápu, jak jsi nešťastná, CJ. *Opravdu* to chápu.“ Oči má tak velké, že mě jimi div nepolkne. Panebože, jak já tuhle školu nenávidím. Felicity zvedne pěst a přitiskne si ji na hrud', třikrát se do ní uhodí a přitom řekne: „Já. Ti. Rozumím.“

Nemůžu si pomoci. Kývu, jako bych byla taky květina. A v té chvíli stůl pod *Polámanou Já, hroudou číslo osm* povolí a můj autoportrét dopadne na zem a roztrhne se na kousíčky. Už zas.

„To od tebe byla obzvláštní sadárna,“ vynadám v hlavě mámě.

„Tak vidíte,“ prohlásí Rybka. „Poltergeist.“

Tentokrát se nechechtá nikdo. Caleb zavrtí hlavou. „No to snad ne.“ A Randall: „Co to sakra bylo?“ No, nic nového. Na rozdíl od Caspera a babičky S. máma není přátelský duch.

Sandy klečí pod stolem. „Vypadl šroub,“ hlásí nevěřicně.

Vytáhnu smetáček, který mám pro takové případy ve stole, a smetu zbytky *Polámané Já, hroudy číslo osm*. Všichni mě

litují, jakou hroznou mám smůlu. Vyhodím pozůstatky auto-portrétu do koše a za nimi hodím i ten zbytečný falešný čtyřlístek.

Říkám si, že se mě Sandymu možná zželelo a odloží tu naši velkou schůzku až po zimních prázdninách, které začínají zítra, ale on mi pohybem úst naznačí *Do kabinetu* a ukáže rukou ke dveřím. Vyrázím tam.

*Vždycky vykroč pravou nohou, abys odvrátil neštěstí,
které k tobě přichází zleva.*

Sedím utopená ve velikém měkkém koženém křesle naproti Sandymu. Zrovna se omluvil za ten vypadlý šroub a zažertoval, že možná měla Rybka s tím poltergeistem pravdu, co, CJ?

Zdvořile se té absurdní představě zahihňám.

Bubnuje prsty o desku stolu. Oba mlčíme. Mně to nevadí.

Po jeho levici visí velká fotografie Michelangelova Davida, v křehkém odpoledním slunci tak životná, že pořád čekám, kdy se mu nadme hrud' a on se poprvé nadechne. Sandy se na toho úžasného kamenného muže podívá se mnou.

„Tvoje matka o něm napsala fantastický životopis,“ přetrhne konečně mlčení. „Je to nebojácná analýza jeho sexuality. Všechny kladné ohlasy byly víc než zasloužené.“ Sundá si brýle a položí je na stůl. „Tak co mi řekneš, CJ?“

Podívám se z okna na pláž zahalenou mlhou. „Za chvíli nebude vidět na krok,“ podotknu. Naše městečko Lost Cove je proslulé tím, že každou chvíli není vidět. „Víte, že některé indiánské kmeny věřily, že v mlze jsou schované nepokojné duše mrtvých?“ To mám z babiččiny bible.

„Vážně?“ Hladí si bradku a přenáší na ni kousky hlíny z rukou. „To je zajímavé, ale teď musíme mluvit o tobě. Tohle je velice vážná situace.“

Jenže já jsem *i předtím* mluvila o sobě.

Znovu zavládne ticho... Rozhodnu se polykat to sklo. Konečná odpověď.

Sandy povzdechne. Vyvádím ho z míry? Všimla jsem si, že lidi dost často vyvádím z míry. Dřív to tak nebylo.

„Podívej, já vím, že jsi to měla hodně těžké, CJ.“ Pátrá v mé tváři laskavým pohledem kozlíka. Je to mučení. „A vzhledem k těm tragickým okolnostem jsme tě loni víceméně nechali být.“ Nasadí takový ten pohled *chudinka siroteček* – všichni dospělí se tak dřív nebo později začnou tvářit, když se mnou mluví, jako bych byla ztracená, jako by mě někdo vyhodil z letadla bez padáku, protože matky *jsou* padáky. Sklopím oči, všimnu si na jeho paži zhoubného melanomu, před očima mi proletí celý jeho život a pak si s úlevou uvědomím, že je to kousek hlíny. „Ale IVU je výběrová škola,“ řekne přísněji. „Neprojit v ateliéru je důvod k vyloučení, a my jsme se rozhodli nechat tě tu jen podmíněčně.“ Předkloní se. „Nejde jen o ty ztráty v peci. To se stává. Je pravda, že se to většinou stává tobě, což vyvolává otázku, jak je to s tvou technikou a soustředěním, ale především jde o to, jak ses uzavřela do sebe a jak se zjevně nesnažíš. To nám dělá starost. Musíš přece vědět, že v celé zemi je spousta mladých umělců, kteří nám tloučou na dveře a dožadují se místa, přesně toho *tvého* místa.“

Myslím na to, jak moc by si moje místo zasloužil Noah. Nechce mi právě tohle říct mámin duch tím, že rozbíjí všechno, co udělám?

Vím, že ano.

Nadechnu se a pak to řeknu: „Můžou ho mít. Zaslouží si ho. Já ne.“ Zvednu hlavu a podívám se mu do šokovaných očí. „Já sem nepatřím, Sandy.“

„Aha,“ řekne. „No, možná to tak cítíš, ale pedagogický sbor IVU si myslí něco jiného. Já si myslím něco jiného.“ Se-

bere brýle a začne si je čistit o tričko plné hlíny, takže jsou ještě špinavější. „Na těch ženách z písku, na těch, co jsi měla při přijímacích zkouškách v portfoliu, bylo něco unikátního.“

Cože?

Zavře na chvíli oči, jako by poslouchal vzdálenou hudbu. „Byly tak radostné, tak nevyzpytatelné. Tolik pohybu, tolik citu.“

O čem to mluví?

„Sandy, já jsem předkládala módní kresby a ukázky šatů, které jsem ušila. O sochách z písku jsem psala v motivačním dopise.“

„Ano, na ten si vzpomínám. A na ty šaty také. Byly krásné. Škoda že tu nemáme obor módní návrhářství. Ale na téhle židli sedíš kvůli fotografiím těch úžasných plastik.“

Žádné fotografie neexistují.

Z tohoto dílu Akt X se mi začíná trošku točit hlava.

Nikdo je totiž nikdy neviděl. Na to jsem si dávala pozor. Vždycky jsem zmizela po pláži co nejdál, do odlehlé jeskyně, a příliv je pak spláchl... i když Noah mi jednou, ne, dvakrát říkal, že šel za mnou a sledoval mě, jak je tvořím. Ale že by je vyfotil? A fotky poslal do IVU? To mi připadá hodně nepravděpodobné.

Když zjistil, že mě sem vzali a jeho ne, zničil všechno, co kdy udělal. Nezůstala ani čárka. Od té doby nevzal do ruky tužku, pastel, uhel ani štětec.

Podívám se po Sandym, který poklepává rukou o stůl. Moment, opravdu právě řekl, že moje písečné sochy byly úžasné? Myslím, že řekl. Když vidí, že už ho zase poslouchám, přestane klepat a pokračuje: „Já vím, že v prvních dvou ročnících vás zavalujeme spoustou teorie, ale pojďme se vrátit k tomu úplně nejzákladnějšímu, CJ. Copak už není nic, co bys chtěla dělat? Na to, jak jsi mladá, toho máš za sebou strašně moc. Není něco, co bys chtěla říct? Něco, co *potřebuješ* říct?“ Mlu-

ví teď hrozně vážně a naléhavě. „Protože na tom jediném záleží. Na ničem jiném. My jako umělci si prostě přejeme rukama, v tom to všechno je.“

Jeho slova někde uvnitř ve mně něco rozvazují. A mně se to nelíbí.

„Přemýšlej o tom,“ řekne vlídněji. „Zeptám se tě ještě jednou. Je na světě něco, co potřebuješ říct a co můžou vytvořit jenom tvoje dvě ruce?“

Palčivá bolest v hrudi.

„Je, CJ?“ naléhá.

Je. Ale to nepřichází v úvahu. Představuju si louku.

„Ne,“ odpovím.

„Nevěřím ti,“ protáhne obličej.

„Nic takového není,“ řeknu a tisknu v klíně ruce k sobě, jak nejvíc můžu. „Nula. Zero.“

Zklamaně zavrtí hlavou. „No, jak myslíš.“

Podívám se na Davida...

„CJ, kde jsi?“

„Tady, jsem tady. Pardon.“ Znovu se soustředím na něj.

Vypadá rozčilený. Proč? Proč mu na tom tak záleží? Sám říkal, že o moje místo stojí mladí umělci z celé země. „Musím si promluvit s tvým otcem,“ řekne. „Vzdáváš se životní příležitosti. Opravdu to chceš?“

Pohled mi znova zalétne k Davidovi. Je to, jako by byl ze světla. Co chci? Chci jenom jednu věc...

A pak David jako by seskočil ze zdi, popadl mě do mohutné kamenné náruče a zašeptal mi do ucha.

A připomněl mi, že ho Michelangelo vytvořil *před pěti sty lety*.

„Opravdu chceš ze školy odejít?“

„Ne!“ vyrazím to ze sebe tak důrazně, že nás to překvapí oba. „Potřebuju pracovat v kameni.“ Ukážu na Davida. Ta

myšlenka ve mně přímo vybuchuje. „Je něco, co potřebuju udělat,“ chrlím ze sebe. Mám pocit, jako bych lapala po dechu, jako bych zdivočela „Moc.“ Toužím po tom od té doby, co jsem sem přišla, ale nesnesla bych, kdyby to máma rozbila. Prostě bych to nesnesla. „Tak to mě moc těší,“ usměje se Sandy a sepne ruce.

„Ale nemůžu to dělat v hlíně. Žádná pec,“ řeknu. „Musí to být kámen.“

„Je odolnější,“ usměje se. Chápe to. No, aspoň zčásti.

„Přesně tak,“ kývnu. Ten tak snadno nerozbije! A co víc, ani nebude chtít. *Já ji ohromím. Budu s ní komunikovat.* Tohle je ten jediný způsob. „Je mi moc líto, Jude,“ zašeptá mi do ucha. „Neměla jsem tušení, že to v sobě máš.“

A pak mi možná odpustí.

Neuvědomila jsem si, že Sandy mezitím něco říká, protože netuší, že mi v hlavě hraje hudba a odehrává se tam velká scéna smíření mezi matkou a dcerou. Snažím se soustředit.

„Problém je, že Ivan je tenhle rok v Itálii, takže tady v oddělení není nikdo, kdo by tě mohl vést. Kdybys chtěla pracovat v hlíně a odlít pak do bronzu, mohl bych...“

„Ne, musí to být kámen, čím tvrdší, tím líp, třeba i žula.“ To je geniální.

Zasměje se a už zase připomíná obvyklého mírumilovného kozlíka, který se pase na louce. „Možná, hm, možná... kdyby ti nevadilo, že tě bude učit někdo mimo školu?“

„Jasně že ne.“ To má být vtip? Vždyť je to bonus.

Sandy si hladí bradku a přemýšlí.

A přemýšlí.

„Co se děje?“ zeptám se

„No, byl by tu někdo.“ Sandy nadzvedne obočí. „Mistrovský kamenosochař. Nejspíš už jeden z posledních. Ale ne, myslím, že to by nešlo.“ Mávne nad tím nápadem rukou. „On

už neučí. Ani nevystavuje. Něco se mu stalo. Nikdo neví, o co jde, a ostatně ani předtím nebyl zrovna... hm, jak bych to řekl?“ Podívá se na strop a najde tam to správné slovo: „Lidský.“ Zasměje se a začne se přehrabovat v hromadě časopisů na svém stole. „Výjimečný sochař a úžasný řečník, slyšel jsem ho, když jsem byl na vysoké, a byl fantastický. On měl...“

„Když není lidský, tak jaký je?“ skočím mu do řeči, protože tohle mě zajímá.

„Vlastně...“ usměje se na mě, „myslím, že to nejlíp vyjádřila tvoje matka.“

„Moje matka?“ Na to, abych pochopila, že to je znamení, nemusím ani mít sweetwineovský dar.

„Ano, tvoje matka o něm psala pro *Art Tomorrow*. Je to zvláštní, ale tuhle jsem se na ten rozhovor zrovna díval.“ Prolistuje několik čísel časopisu, kam máma přispívala, ale nenajde to. „No nic,“ vzdá to a opře se. „Já si vzpomenu... jak to bylo? Ano, ano, už vím, napsala: ‚Je to ten typ muže, který vstoupí do místnosti a všechny stěny se skácí.‘“

Muž, který vstoupí do místnosti a všechny stěny se skácí? „Jak se jmenuje?“ zeptám se trochu zadýchaně.

Dlouhou dobu tiskne rty k sobě a prohlíží si mě. „Já mu nejdřív zavolám. Když bude souhlasit, můžeš ho po zimních prázdninách navštívit.“ Napíše na kus papíru jméno a adresu a podá mi to.

S úsměvem dodá: „Ale neříkej, že jsem tě nevaroval.“

Babička Sweetwineová a já jsme ztracené a zapomenuté. Nevidíme vůbec nic. Tápeme mlhavým mrakem, který se válí na zemi, k Day Street, což je místo dole „pod kopcem“, v centru Lost Cove, kde má ateliér Guillermo García. Tak se jmenuje ten sochař, jehož adresu mi Sandy napsal. Nechci čekat, jestli bude souhlasit. Chci začít.

Než jsem vyšla ze školy, poradila jsem se s orákulem – s Googlem. Internetové vyhledávače jsou lepší než čajové lístky nebo tarot. Člověk položí otázku: *Jsem špatný člověk? Je to bolení hlavy příznak neoperovatelného nádoru na mozku? Proč se mnou duch mé matky nechce mluvit? Co mám dělat s Noahem?* Pak člověk probere výsledky a určí věštbu.

Když jsem napsala: *Mám požádat Guillerma Garcíu, aby mě učil?* naskočil jako první výsledek odkaz na titulní stránku časopisu *Interview*. Klikla jsem na něj. Na fotce byl snědý, imponující chlap s radioaktivně zelenýma očima, který se rozhání baseballovou pálkou na Rodinovu nádherně romantickou sochu *Políbek*. Titulek zněl: *Guillermo García, rocková hvězda sochařského světa*. Na obálce *Interview*. Dál jsem nečetla, protože se o mě pokoušel infarkt.

„Takhle vyhaštrošená vypadáš jako pobuda,“ stěžuje si ba-bička Sweetwineová, která se vedle mě vznáší dobrých třicet centimetrů nad zemí a otáčí tmavočerveným slunečníkem bez ohledu na to hrozné počasí. Jako vždycky je nastrojená v Rozevlátých šatech plných barev, ve kterých vypadá jako *rozevlátý* západ slunce, a v obrovských slunečních brýlích s obroučkou ze želvoviny. Je bosá. Když se člověk vznáší, boty nepotřebuje. Pokud jde o nohy, měla štěstí.

*Někteří návštěvníci ze záhrobí se vracejí
s nohama patou dopředu*

(No to by byla dost hrůza. Ty její jsou naštěstí v pořádku.)

Pokračuje: „Vypadáš jako ten chlápek, no, jak se jmenuje – ten rapper...“

„Eminem?“ zeptám se s úsměvem. Mlha je tak hustá, že musím jít s rukama nataženýma před sebe, abych nenarazila do žádné poštovní schránky, lucerny nebo stromu.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Dám ti slunce.***

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.